श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

ओं नमो भगवते वासुदेवाय

महर्षि वेदव्यासप्रणीतं श्रीमद्भागवतमहापुराणम्

॥ पञ्चमस्कन्धे तृतीयोऽध्यायः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

ओं नमो भगवते वासुदेवाय

श्रीमद्भागवतमहापुराणम्

॥ पञ्चमस्कन्धे तृतीयोऽध्यायः ॥

श्रीशुक उवाच
नाभिरपत्यकामोऽप्रजया मेरुदेव्या भगवन्तं
यज्ञपुरुषमवहितात्मायजत ॥ 1 ॥

तस्य ह वाव श्रद्धया विशुद्धभावेन यजतः
प्रवर्ग्येषु प्रचरत्सु द्रव्यदेशकालमन्त्रर्त्विग् -
दक्षिणाविधानयोगोपपत्त्या दुरधिगमोऽपि भगवान्
भागवतवात्सल्यतया सुप्रतीक आत्मानमपराजितं
निजजनाभिप्रेतार्थविधित्सया गृहीतहृदयो
हृदयङ्गमं मनोनयनानन्दनावयवाभिरा -
ममाविश्चकार ॥ 2 ॥

अथ ह तमाविष्कृतभुजयुगलद्वयं हिरण्मयं
पुरुषविशेषं कपिशकौशेयाम्बरधरमुरसि
विलसच्छ्रीवत्सललामं दरवरवनरुहवनमालाच्छूर्य -
मृतमणिगदादिभिरुपलक्षितं स्फुटकिरणप्रवरमुकुट -
कुण्डलकटककटिसूत्रहारकेयूरनूपुराद्यङ्गभूषण -
विभूषितमृत्विक्सदस्यगृहपतयोऽधना
इवोत्तमधनमुपलभ्य सबहुमानमर्हणेनावन -
तशीर्षाण उपतस्थुः ॥ 3 ॥

ऋत्विज ऊचुः
अर्हसि मुहुरर्हत्तमार्हणमस्माकमनुपथानां नमो
नम इत्येतावत्सदुपशिक्षितं कोऽर्हति पुमान् प्रकृति -
गुणव्यतिकरमतिरनीश ईश्वरस्य परस्य प्रकृतिपुरुषयो -
रर्वाक्तनाभिर्नामरूपाकृतिभी रूपनिरूपणम् ॥ **4** ॥

सकलजननिकायवृजिननिरसनशिवतमप्रवर -
गुणगणैकदेशकथनादृते ॥ **5** ॥

परिजनानुरागविरचितशबलसंशब्दसलिलसित -
किसलयतुलसिकादूर्वाङ्कुरैरपि सम्भृतया
सपर्यया किल परम परितुष्यसि ॥ **6** ॥

अथानयापि न भवत इज्ययोरुभारभरया समुचित -
मर्थमिहोपलभामहे ॥ **7** ॥

आत्मनि एवानुसवनमञ्जसाव्यतिरेकेण बोभूयमा -
नाशेषपुरुषार्थस्वरूपस्य किन्तु नाथाशिष
आशासानानामेतदभिसंराधनमात्रं भवितुमर्हति ॥ **8** ॥

तद्यथा बालिशानां स्वयमात्मनः श्रेयः परमविदुषां
परमपरमपुरुषप्रकर्षकरुणया स्वमहिमानं
चापवर्गाख्यमुपकल्पयिष्यन् स्वयं नापचित
एवेतरवदिहोपलक्षितः ॥ **9** ॥

अथायमेव वरो ह्यर्हत्तम यर्हि बर्हिषि
राजर्षेर्वरदर्षभो भवान्निजपुरुषेक्षणविषय
आसीत् ॥ **10** ॥

असङ्गनिशितज्ञानानलविधूताशेषमलानां
भवत्स्वभावानामात्मारामाणां मुनीनामनवरत -
परिगुणितगुणगणपरममङ्गलायनगुणगण -
कथनोऽसि ॥ **11** ॥

अथ कथञ्चित्स्खलनक्षुत्पतनजृम्भणदुरवस्थानादिषु
विवशानां नः स्मरणाय ज्वरमरणदशायामपि सकल -
कश्मलनिरसनानि तव गुणकृतनामधेयानि
वचनगोचराणि भवन्तु ॥ **12** ॥

किञ्चायं राजर्षिरपत्यकामः प्रजां भवादृशीमाशासान
ईश्वरमाशिषां स्वर्गापवर्गयोरपि भवन्तमुपधावति
प्रजायामर्थप्रत्ययो धनदमिवाधनः फलीकरणम् ॥ **13** ॥

को वा इह तेऽपराजितोऽपराजितया मायया -
नवसितपदव्यानावृतमतिर्विषयविषरयानावृत -
प्रकृतिरनुपासितमहच्चरणः ॥ **14** ॥

यदु ह वाव तव पुनरदभ्रकर्तरिह समाहूत -
स्तत्रार्थधियां मन्दानां नस्तद्यद्देवहेलनं
देवदेवार्हसि साम्येन सर्वान् प्रतिवोढुम -
विदुषाम् ॥ **15** ॥

श्रीशुक उवाच
इति निगदेनाभिष्टूयमानो भगवाननिमिषर्षभो
वर्षधराभिवादिताभिवन्दितचरणः सदयमिदमाह ॥ **16** ॥

श्रीभगवानुवाच
अहो बताहमृषयो भवद्भिरवितथगीर्भिर्वरमसुलभ -
मभियाचितो यदमुष्यात्मजो मया सदृशो भूयादिति

ममाहमेवाभिरूपः कैवल्यादथापि ब्रह्मवादो न मृषा
भवितुमर्हति ममैव हि मुखं यद् द्विजदेवकुलम् ॥ **17** ॥

तत आग्नीध्रीयेऽंशकलयावतरिष्याम्यात्मतुल्य -
मनुपलभमानः ॥ **18** ॥

श्रीशुक उवाच
इति निशामयन्त्या मेरुदेव्याः पतिमभिधाया -
न्तर्दधे भगवान् ॥ **19** ॥

बर्हिषि तस्मिन्नेव विष्णुदत्त भगवान् परमर्षिभिः
प्रसादितो नाभेः प्रियचिकीर्षया तदवरोधायने
मेरुदेव्यां धर्मान् दर्शयितुकामो वातरशनानां
श्रमणानामृषीणामूर्ध्वमन्थिनां शुक्लया
तनुवावततार ॥ **20** ॥

॥ इति श्रीमद्भागवते महापुराणे पारमहंस्यां संहितायां
पञ्चमस्कन्धे नाभिचरिते ऋषभावतारो नाम तृतीयोऽध्यायः ॥